

Petrović

Ruf

Škoro

BURE BARUTA

Radovi Ane Petrović iz ciklusa *LIFRAM* izvedeni su u različitim medijima (video, instalacija, fotografija, crtež), bolje rečeno na granicama tih medija, posjeduju izraženu svijest o mediju u kojemu su izvedeni, a u svim radovima autorica se bavi – što čini iz različitih medija i sredstvima tih medija – propitivanjem medija filma i uopće ulogom svjetlosti u njima.

Možda bi u pristupu ciklusu radova *LIFRAM* najuputnije bilo početi s objašnjavanjem nadnaslova koji ih okuplja i određuje. Kovanica "LIFRAM" nastala je kraćenjem engleskih riječi "light" (svjetlo) i "frame" (pojedina sličica unutar filma). Enciklopedijska natuknica takvu sličicu definira kao pojedinačnu statičnu sliku "u nizu isto takvih, od kojih se sastoji filmska vrpca, odnosno projicirani film".¹ U *Filmskom leksikonu* dalje se objašnjava: "Osobitim redanjem takvih sličica dobiva se prividni pokret, odnosno efekt filmske projekcije."² Pokušamo li odrediti opće osobine izloženih radova (*Non Visual Film*, *LIFRAM1*, serija fotografija *Bez naslova*, *LIFRAM Daumenkino*) uvidamo da su one (uz usredištenost svih radova na propitivanje medija filma): reducirana i jasno određena metoda, dosljedna primjena takve metode, ponavljajuća struktura i minimalistička estetika.

Usredotočit ću se u tekstu na posljednje radove iz gornjega niza. Serija fotografija *Bez naslova* sastoji se od pet fotografija svjetlosti projektora tijekom prikazivanja filma. Svih pet fotografija svjetla projektora snimljeno je na jednak način: projektor i projekcijska ploha nalaze se izvan vidnog polja, promatračka udaljenost i (vodoravni) rakurs identični su. Kao zanimljivost navodim podatak da je film projiciran za vrijeme fotografiranja znamenito ostvarenje Stanleya Kubricka *Barry Lyndon* iz 1975. godine. No, motiv fotografija je isključivo svjetlost kao gradivna tvar filma. Time je jedna pojava, koja nam tipično ne privlači pažnju, koja je za projekcije filma negdje u pozadini naše pažnje, dovedena u središte zanimanja, odnosno učinjena jedinom i središnjom kako bi se uočilo njeno autonomno postojanje. Nestalne i u drugim okolnostima teško uhvatljive zrake svjetlosti na pet fotografija, snimljenih u zamračenoj sobi, postaju dostupne pogledu u pojedinim trenucima svoje fluktuacije, zadobivajući navlastite vizualne kvalitete. Tako sama svjetlost, odnosno njeno rasprostiranje između projektora i projekcijske plohe, postaje sadržajem slike, te promatramo, zbog serijalnosti fotografija, mijene njenih oblika i boja, ovisno o različitim scenama iz filma. Impuls za fokusiranje na svjetlost projektora mogli bi biti radovi britansko-američkoga umjetnika Anthonyja McCalla, koji se bavi istraživanjima skulpturalnosti svjetla u vremenu, koristeći projektore u zamračenim ambijentima, počevši od prve takve instalacije *Line Describing a Cone* iz 1973. godine. Ipak, uz približavanje radovima spomenutog prethodnika na ovim (djelomice različitim) načelima, istraživanja prirode filmske slike Ane Petrović u ciklusu *LIFRAM*, izvorna su i kreću se u drugim smjerovima.

Serija radova *LIFRAM Daumenkino* polazi od otkrića koje pripada pretpovijesti filma, dakle vremenu nepostojanja filma. Njemačka riječ "Daumenkino" ne posjeduje ekvivalent u hrvatskom jeziku, a njen doslovan prijevod bio bi "kino za palac" ili "palčano kino". Serija radova *LIFRAM Daumenkino* izvedena je u formi jednostavnih malih knjižica, na čijim se stranicama nalaze crteži, napravljeni u malim pomacima, i čijim se brzim prelistavanjem stvara iluzija pokreta, odnosno ostvaruje animirana sekvenca. Mnogima su takve knjižice poznate kao igračka iz djetinjstva, no ono što razlikuje tri izložene knjižice Ane Petrović od onih kakve poznajemo je da u njima nećemo naći neke pokretne figure; naime, "glavni lik" u njima je svjetlost. Na stranicama se nalaze reducirani crno-bijeli geometrijski crteži markerom i korektorom, čijim se uzastopnim varijacijama simuliraju različiti svjetlosni efekti. Svaka od tri knjižice izložena je bez naslova, a vizualni fenomeni koje u njima pratimo su efekt isključivanja televizora kako se pokazuje na ekranu, prolazak farova automobila iz suprotnog smjera na neosvijetljenoj cesti... Otkrivanje sadržaja treće knjižice iz serije ostavljam posjetitelju. Izložene na postamentima uz napomenu posjetiteljima da prelistaju stranice, knjižice pozivaju da ih se uzme u ruke, da ih se osjeti pod prstima, da ih se pregledava prema vlastitoj volji i na individualan način.

Luka Kuveždić

1 *Filmska enciklopedija: A – Ž*, Ante Peterlić (gl. ur.), Zagreb: Jugoslavenski Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 1986.–1990., str. 537.

2 *Filmski leksikon: A – Ž*, Nikica Gilić, Bruno Kragić (ur.), Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2003., str. 630.

The works of Ana Petrović from the cycle *LIFRAM* are performed in various media (video, installation, photography, drawing), or rather on the borders of this media, they possess expressed awareness about media in which they are performed, and in all works the author deals with – doing it form different media and means of that media – questioning of film media and generally, the role of the light in them. In approach to the cycle of works *LIFRAM* perhaps it would be the most meaningfully to begin with the explanation of the headline which gathers and defines them. The compound “LIFRAM” originated by shortening the English words “light” and “frame”. Encyclopaedic footnote defines frame as a single static image “in the sequence of the same kind, from which the film tape, respectively projected film, is made of.”¹ The *Film Lexicon* explains further: “Particular stringing of those images results with illusory movement, respectively the effect of the film projection.”² If we try to define general characteristics of the works exhibited (*Non Visual Film*, *LIFRAM1*, the series of the photos *Without Title*, *LIFRAM Daumenkino*) we see that they are (with centeredness of all works on the questioning of the film media): reduced and clearly defined method, consistent application of that method, the repeating structure and minimalist aesthetics.

In the text, I will focus on the last works from the upper line. The series of the photos *Without Title* consists of five photos of the projector light during film projection. All five photos of the projector light were filmed in the same way: the projector and the projection surface are outside visible field, observer’s distance and (horizontal) camera angle are identical. As an interesting thing, I will say that the film was projected at the time of photographing of famous work of Stanley Kubrick *Barry Lyndon* from 1975. But the motive of the photos is exclusively the light as a structural material of the film. So this phenomenon, which typically doesn’t attracts attention, which is somewhere in the background of our attention during film projection, is brought to the focus of interest, respectively made the only and central, so that its autonomous existence is noticed. Inconsistently and in other circumstances hardly intractable beams of light on the five photos, taken in dark room, become accessible to the view in some moments of its fluctuation, getting its own visual qualities. So light itself, respectively its spreading between projector and projection surface, becomes the content of the picture, so we see, because of the seriality of the photos, changes of its forms and colours, depending on various scenes from the film. The impulses for focusing on the light of projector could be the works of the British-American artist Anthony McCall, who does the researches of sculpturality of light in time, using projectors in dark environments, starting from the first installation of the kind *Line Describing a Cone* from 1973. Though, with approaching to the works of the mentioned predecessor on this (partially different) principles, researches of the nature of film images by Ana Petrović in the cycle *LIFRAM*, are originally and moving in other ways.

Series of works *LIFRAM Daumenkino* starts from discovery which belongs to the film prehistory, therefore to the time of film nonexistence. German word “Daumenkino” doesn’t have equivalent in Croatian language, and its literary translation would be “movie for a thumb” or “thumb movie”. Series of works *LIFRAM Daumenkino* is performed in the form of simple little booklets, with drawings on their

The Film Encyclopedia: A – Z, Ante Peterlić (editor in chief), Zagreb, Publisher: Jugoslavenski Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 1986–1990, page 537

² *The Film Lexicon: A – Z*, Nikica Gilić, Bruno Kragić (editors), Zagreb, Publisher: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2003, page 630 pages, made in little shifts, which make an illusion of movement when we quickly leaf through them, respectively an animated sequence is made. Many know such booklets as a toy from childhood, but what makes difference from three exhibited booklets of Ana Petrović to the ones we know is that we will not find some moving figures; namely, „main character“ in them is a light. There are reduced black and white geometric drawings made with marker and corrector on the pages, whose repeatedly variations simulate different light effects. Each one of the three booklets is exhibited without the title, and visual phenomena which we follow in them are the effect of turning off the TV as it shows on the screen, cars headlights passing from the opposite direction on the unlighted road...I leave the detection of the content of the third booklet from the series to the visitor. Exhibited on the pedestal with remark to the visitors to leaf through the pages, the booklets invite to be taken into hands, to be felt under the fingers, to be viewed according to own wish and in individual way.

Luka Kuveždić

BrillenLIFRAM, 14 x 16 cm, mixed media, 2013.
Ana Petrović

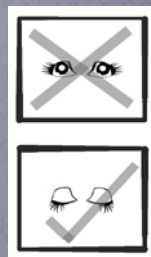

Bez naziva, 1 do 3, 100 x 70 cm, Ink jet print, 2011.
LIFRAM Daumenkino, 15 x 11 x 2 cm, 3 kom., artist book, 2011.
Ana Petrović

LIFRAM Daumenkino, 15 x 11 x 2 cm, 3 kom., artist book, 2011.
Non Visual Film, 6.00 minuta u loopu, video, 2009.
Ana Petrović

Non Visual Film

Gledatelj sjeda na stolicu, pokreće film i zatvara oči. Film se može vidjeti isključivo kroz vijede kao kontrast svjetla i tame.

LIFRAM1

Pri ulasku u projekcijsku prostoriju gledatelj dobiva na korištenje mutne naočale. Projekcija je pravilno vidljiva tek pri korištenju naočala.

LIFRAM1, 5.00 minuta u loopu, video instalacija, 2011/13.
Ana Petrović

Marlow, lik iz knjige „Srce tame“ Josepha Conrada, opisujući svoju začuđenost i strah pred domorodcima kaže: „Urlali su i skakali, i vrtjeli se, i ispuštali užasne zvukove; ali ono što bi vas ushitilo bila je sama pomisao na njihovu ljudskost – poput vaše – pomisao na vaše udaljeno srodstvo s tom divljom i strastvenom halabukom. Ružnom. Da, bila je prilično ružna; ali ako ste bili dovoljno velik čovjek, priznali biste sebi da se u vama nalazi onaj najslabiji tračak odgovora na stravičnu iskrenost te buke, nejasna sumnja da u njoj postoji neko značenje koje biste vi – vi tako udaljeni od noći prvih doba – mogli razumjeti. A zašto ne? Čovjekov um je sposoban za sve - zato što je sve u njemu, sva prošlost baš kao i sva budućnost.“¹

U radovima „Sjever, jug, istok, džem i boom“, „On svira ja plešem“ i „Medvjedolav/Dlakavi dirigent“ pokušavam materijalizirati ono što nastaje u prostoru gdje se spajaju slike konstruirane posredstvom mašte i stvarnosti. Citirajući Schuberta, Neil Young je rekao da on svoje kompozicije ne stvara iznova, da ih ne izmišlja, već da ih se prisjeća. Zanimaju me upravo ti prizori koji su dio mog sjećanja, a kojima je porijeklo neodređeno. U spomenutim radovima pokušavam rekonstruirati ta mjesta, prostore i atmosfere.

Raspon tema kojima se bavim kreće se od nezabilježenih narativa koji su se u mojoj široj okolici širili predajom do fantazmičnih slika iz djetinjstva kao produkta masovnih medija. Ono što je ostavilo golem utjecaj na mene, kao i na čitavu generaciju koja je odrastala devedesetih je otvaranje novih medijskih prostora nakon kulturološkog preokreta i političkih promjena u zemlji devedesetih. Da li je posljedica toga „zamagljivanje razlika između realnosti i reprezentacije“²? Da li se iskustvo stvarnog događaja i iskustvo doživljeno kroz glazbu, film ili video igricu izjednačuju?

„Gdje li je Drogo vidio već takvu krajinu? Je li to bilo u snu, ili je izgradio u mašti čitajući neku drevnu priču? Činilo mu se da ih prepoznaje, te niske ruševne klisure, vijugavu dolinu bez drveća i zelenila, one nakrivljene provalije i napokon onaj trokut puste ravnice što je klisure pred njom nisu sasvim zaklanjale. Iz dubine njegove duše bijahu se probudili duboki odjeci, a on ih nije mogao shvatiti.“³

Igor Ruf

Marlow, the character from the book „Heart of Darkness“, describing his amazement and fear from natives, says: „They howled and jumped, spun around, and made terrible noises; but what would thrill you was the very idea of their humanity – like yours – thought on your distant affinity with that wild and passionate hullabaloo. The ugly one. Yes, it was quite ugly; but if you were a man big enough, you would admit to yourself that you have that tiniest spark of the answer on horrible sincerity of that noise, uncertain doubt that there is some meaning in it, which you – you, so distant from the nights of the first ages – would understand. And why not? Human mind is capable of anything – because everything is in it, the whole past just like the whole future as well.“¹

In my works “North, South, East, Jam and Boom”, “He Is Playing I Am Dancing” and “Bear-Lion/Hairy Conductor” I try to materialize that, what emerges in the space where pictures constructed through imagination and reality merge. Quoting Schubert, Neil Young said that he does not write his compositions anew, that he does not invent them, but he remembers them. I am interested just in that scenes which are part of my memory, and whose origin is indefinite. In these works I am trying to reconstruct those places, spaces and atmospheres.

The range of themes which I deal with goes from unrecorded narratives which were spread by word of mouth in my wider surroundings, to phantasmal images from childhood as product of the mass media. What made huge impact on me, as well as on the whole generation which grew up in the nineties is the opening of new media spaces after culturally reversal and political changes in the country in the nineties. Is the consequence of that “blurring of differences between the reality and representation”²? Does experience of real event and experience lived through music, film or video game equate?

“Where Drogo just saw already such landscape? Was in his dream, or he build it in his imagination reading some ancient story? It seemed to him that he recognizes them, those low ruinous canyons, winding valley without trees and greens, those crooked abysses and finally that triangle of desolate plains which were not completely covered by gorges in front of it. From the bottom of his soul deep repercussions were awakened, and he could not understand them.“³

Igor Ruf

1 Joseph Conrad, Srce tame, Biblioteka Jutarnjeg lista, Zagreb 2004.

2 Mark Osteen, Godardova djeca i Coca-Cola, str.348. (Vizualni studiji- umjetnost i mediji u doba slikovnog obrata, uredio Krešimir Purgar, CVS, Zagreb, 2009.)

3 Dino Buzzati, Tatarska pustinja, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb 1982.

1 Joseph Conrad, Heart of Darkness, Biblioteka Jutarnjeg lista, Zagreb 2004

2 Mark Osteen, Children of Godard and Coca-Cola, page 348 (Visual studies- art and media in the time of pictorial turn, editor Krešimir Purgar, CVS, Zagreb, 2009)

3 Dino Buzzati, The Tartar Stepp, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb 1982

On svira, ja plešem, željezo, tkanina, poliesterska smola, drvo, elektromotor, 310x185x50 cm, 2012.

Medvjedolav/Dlakavi dirigent, poliesterska smola, pleksiglas, MDF, 158x40x40 cm, video, 10 min. loop, 2012.

Sjever, jug, istok, džem i boom, MDF, drvo, poliesterska smola, acrytal, stolne lampe..., 160x175x266 cm, 2012.

Dok čekam da me shvate ozbiljno, kao da sam ne radim ništa po tom pitanju. Pomalo zabrinut vremenom i okvirima u kojima se sasvim slučajno (pro)nalazim, jer možda me se baš ništa i ne tiče ili je apsolutno nedostojno moje veličanstvene pozornosti. Kao da na mojoj santi leđa ne postoji ni jedan drugi medvjed.

Tvrđog usmjerenja u poštenoj igri kakva možda čak ne postoji ili da parafraziram lokalnog devijanta: možda je ona samo moja, ali samo nju igram.

Ovo ne može i neće biti još jedno pojašnjenje rada jer mi savjest ne dopušta udovoljiti potrebi; odnosno može se čitati kao retroaktivna (nadri) psihoanaliza, jer ukoliko pjesnik sam "ama baš ništa nije htio reći" tada ga ono drugo od preostalih 50 JA mora neke stvari i priupitati. Dakle mogao bih neka od stanja u samom procesu prevesti u jedva pitak tok misli.

Okupiran puno većim i za mene "bitnijim" projektom uspio sam sasvim slučajno proizvesti ovo što sada tu prezentiram. Ljut, lud i pod pritiskom vlastite i tuđih neuravnoteženosti u pojedinim situacijama, ponekad se uspijem sasvim odmaknuti od racionalnog i izvedem nešto što me uistinu veseli, a da mu ne poznajem razlog. Nekonrolirana misao nesuglasna situaciji, okolini ili ičemu što ju može proizvesti, a zapravo iskrena i bez viška. Za neke možda i jeftin trik, "propuh ideologija", glupost, ali očito nešto je. Problem nepoznate ili ne prepoznate ideje u obliku "palo mi na pamet" postoji jer je nemoguće baratati tempom kojim dolazi. Uvijek će biti poetično, a zapravo patetično jer si ne možemo pomoći pred slatkišima i medama i zekama. Previše smo mekani za neke stvari pa se branimo tuđim maglicama koje će "simultano" prevoditi nas i naša ostvarenja.

Obzirom da nemam to iskustvo, možda baš ništa više neću ni reći.

Mogao bih samo napisati koju o jednom medvjedu kojeg poznajem. Zapravo je mazga jer ne želi priznati kako razumije neke pojavnosti u nepreglednom (šatro!) univerzumu, najvjerojatnije zato što ih ne može podnijeti. Čak nije ni sam svoj medvjed, jer trenutno netko drugi lovi za njega. Ubojiti instinkti se moraju negdje ispoljiti pa takve situacije najčešće kulminiraju implozijom. Medo se pokušava opravdati sam sebi, ali mu ne ide baš, a nije gumen da ga se može prožvakati. Karakterom bliži ježu, jer mu vječno netko kvari raspoloženje i puše na sve jer ne zna bolje. Ali Medo ipak ima srce za štošta, samo ga voli ohladiti da si ne bi navukao svakoga na vrat. Vječno nespreman reagirati na vrijeme, sprinta na 100m i svaki put mu je "zadnji". U svemu tome se najviše trudi ne napraviti štetu što ga oduvijek sputava. Sve to ne znači kako Medo nema izbor, mogao bi se potruditi (presaviti) evoluirati i preživjeti, ali nema previše vremena, pa bi prije mogao izumrijeti. Nema u ovome previše smisla, ali da se pročitati uz koju ciglu u glavu. I naravno mogao bi se za to ispričati, pa ostavimo to na "kao da jesam".

While waiting to be seriously understood, I don't seem to be doing anything about it. I am a little bit worried about time and frames of my whereabouts, but maybe none of them actually deserve my magnificent attention. As if there was no other bear on my iceberg.

A very strict orientation in this fair game which maybe doesn't even exist, or should I paraphrase a local deviant: Maybe it's only mine, but it's the only one I play.

This can't nor it'll be another explanation of the peice, because my conscience doesn't allow me to fulfill this need. You can also read it as retroactive (quack) psychoanalysis, because when a poet has really nothing to say, than the *one other* of 50 other I/ME has to ask a couple of things. So I could translate some of the states in the process to a barely fluid reasoning.

Occupied with larger and to me "more important" project I managed to accidentally create what is presented. Angry, crazy and under pressure from my own and others instability in certain situations, sometimes I manage to move away from what's rational and without intention create something that actually makes me happy. Uncontrolled thought coincidental to a situation, surroundings or anything to derive from, but actually sincere and without any extras.

For some, perhaps a cheap trick, "draft" *ideology*, stupidity, but it's obviously something. A problem with unknown or unrecognized idea in a form of "it came to mi mind" exists, 'cause it's impossible to handle it's pace. It will always be poetic, actually pathetic, 'cause we can't help ourselves with candy, teddy bears and bunnies. We are too soft for some things so we defend ourselves with someone else's drizzles with "simultaneously" translate us and our creations.

Since I don't have that experience, perhaps I should say nothing else about it.

Maybe I could write a few words about a bear I know. He's actually more of a mule because he won't admit to understand some of the phenomena in this endless universe, probably because he can't handle it.

A bear without free will 'cause someone else still hunts for him. But the killer instinct has to go somewhere, and in situations like that, it most frequently escalates with an implosion.

Teddy is trying to justify himself, but he does not succeed, and he's not a gummy bear to chew on.

His character is closer to a hedgehog, because his eternal bad mood and pshawing at everyone 'cause he can't help it. But Teddy still has a lot of heart, just likes to keep it cooler so he wouldn't attract too much attention. Eternally unprepared to react on time, runs 100m sprints and every time it's the "last one".

Within all, he tries the most not to do any damage and that's what always shackled him.

All this does not mean that Teddy has no choice, he could try (bend) to evolve and survive, but there is not much time so he could perish.

There is no lot of sense in all this, but You can read it with a couple of bricks to your head.

And of course I could apologize for all of this but let's leave it on "I could".

Džon Kukumar

Džon Kukumar

Ana Petrović

je 2011. diplomirala na diplomskom studiju na Umjetničkoj akademiji Osijek, smjer multimedija. Od 2011. je asistentica na Umjetničkoj akademiji Osijek. Jedna je od osnivačica umjetničke organizacije POPUP koja djeluje od 2012. Od 2005. aktivno sudjeluje na brojnim domaćim i inozemnim izložbama od kojih se može izdvojiti nekoliko: Odbienale (Popup), Esseker Centar, Osijek (2012.), Etikete tumačenja, Galerija PM, Zagreb (2012.), Osijek <-> Pečuh / Eszék <-> Pécs, Nádor Galerija Pečuh, Mađarska (2011.), Fišer i Petrović, Galerija Mali Likovni Salon, Novi Sad (2010.), te European Media Art Festival, Osnabrueck, Njemačka (2010.)
<http://ana-petrovic.blogspot.com/>

Igor Ruf

rođen je 1984. godine u Virovitici gdje završava Tehničku školu Virovitica.
Magistrirao je kiparstvo na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu u klasi prof. Stjepana Gračana 2010 godine.
Od 2012 radi kao asistent na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Izlagao je na brojnim izložbama u zemlji i inozemstvu.
Živi i radi u Zagrebu.
www.igorruf.com

Vlatka Škoro

(1987. Osijek) živi i radi u Zagrebu. 2010. Magistrirala kiparstvo na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu u klasi profesora Stjepana Gračana
Od 2010. studira na Poslijediplomskom doktorskom studiju kiparstva /ALU Zagreb
Izlagala i sudjelovala na brojnim radionicama i festivalima u Zagrebu, Osijeku, Rijeci, Puli, Splitu, Vinkovcima, Virovitici, Našićama...
Autorica nekoliko javnih radova u MMC-u Rojc (Pula). 2010. osvojila Grand Prix na Erste Fragmentima 7.
vlatkaskoro@gmail.com
<http://vlatkaskoro.blogspot.com/>

BURE BARUTA

HDLU Osijek

Galerija Kazamat 2013.

Nakladnik: Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Osijek

Urednik: Vladimir Frelih

Autori tekstova: Luka Kuveždić, Igor Ruf, Džon Kukumar

Prevoditelj: Zdravko Zemljić (AP)

Fotografije: Ana Petrović

Tehnički postav: HDLU Osijek

Grafičko oblikovanje: Davorin Palijan

Tisak: Grafika d.o.o. Osijek

Naklada: 300

Izložba je realizirana sredstvima Ministarstva kulture Republike Hrvatske

Ana

Igor

Vlatka

2013